

6. **Держком. статистики.** Головне управління статистики у Львівській області. Житловий фонд Львівської області. Статистичний зб. – Львів, 2009.

7. **Закон України** "Про житловий фонд соціального призначення", ВВР, 2006. – № 19-20 (зі змінами внесеними згідно із Законом від 19.05.2009, ВВР, 2009, N 39, ст.550). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3334-15>.

8. **Постанова Кабінету міністрів України** "Деякі питання реалізації Закону України "Про житловий фонд соціального призначення" від 23 липня 2008 р., № 682. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=682-2008->.

9. **Постанова Кабінету міністрів України** "Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002-2012 роки" від 29 липня 2002 р., № 1089. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1089-2002->.

10. **Постанова Кабінету міністрів України** "Про затвердження Програми забезпечення житлом військовослужбовців, звільнених у запас або відставку" від 29.01.1999 р., № 114. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=114-99->.

11. **Розпорядження Кабінету міністрів України** "Про схвалення Концепції Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2009-2016 роки" від 22.10.2008 р., № 1406-р. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KR081406.html.

Данчак Л.И. Современные аспекты обеспечения граждан жильем

Исследованы существующие принципы учета граждан, требующих улучшения жилищных условий и предоставления им жилых помещений. Определены недостатки и обоснована необходимость замены концептуальных основ формирования очередей на получение жилья и улучшения жилищных условий малообеспеченных граждан в процессе рыночной трансформации жилищного хозяйства Украины.

Ключевые слова: жилищное обеспечение, очередь на улучшение жилищных условий.

Danchak L.I. Modern aspects of citizens housing providing

The existent principles of population accounting, who require improvement of housing conditions and grand the living quarters to them, were investigated. The disadvantages were revealed and the necessity of conceptual principal's change of housing turn forming for dwelling obtaining and housing conditions improvement of little protected citizens in the process of market transformation oh housing economy in Ukraine were substantiated.

Keywords: housing, turn for housing conditions improvement.

УДК [338.45:352]: 330.3

*Аспір. С.М. Сергієнко –
Інститут РД НАН України, м. Львів*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У МУНІЦИПАЛЬНИХ СИСТЕМАХ

Розглянуто особливості трансформації організаційно-економічних відносин у муніципалітетах. Також проаналізовано чинники перетворення організаційно-економічних відносин у муніципальних системах, нові напрями і проблеми їхнього розвитку. Встановлено, що особливості трансформації організаційно-економічних відносин у муніципальних системах полягають у забезпеченні процесів життєдіяльності людей (виробництво та соціальне споживання, відтворення, підготовка робочої сили, керування реальними поточними процесами життєзабезпечення, насичення внутрішнього ринку товарами та послугами і вихід на зовнішні ринки, формування територіальної інфраструктури, а також підтримка механізмів саморозвитку та самоврядування), а також потребують формування певних пропорцій між виробництвом (валовим муніципальним продуктом) і соціальним споживанням (кінцевим споживанням) тощо.

Ключові слова: муніципальна система, муніципальне утворення, організаційно-економічний розвиток, муніципально-приватне партнерство.

Муніципальна система як особливий рівень управління зумовлює основний функціональний вплив на формування соціальної інфраструктури та створює передумови економічного розвитку території. Від стабільності розвитку муніципальних систем залежить стійкий позитивний розвиток регіональної економіки. Як зазначає Рой О.М., розвиток муніципальних систем може відбуватися завдяки двом основним варіантам здійснення змін [4]:

- 1) плановий, програмний, коли суспільна потреба визначає необхідність розроблення і запровадження нових програм і проектів;
- 2) еволюційний, коли зміни відбуваються внаслідок використання нагромадженого наукового потенціалу. У першому випадку новації "підтягують" під потреби міста, у другому – вони "підштовхують" його розвиток.

Все це підвищує сутність процесів розвитку муніципальних систем та забезпечує реалізацію інтересів місцевих громад у задоволенні соціальних та економічних потреб населення.

Таким чином, процеси передачі в регіони і на муніципальний рівень прав власності та відповідальності за використання об'єктів господарської діяльності змінили соціально-економічний і організаційно-управлінський статус муніципалітетів. Тобто місцева влада виступає постачальником послуг, орієнтованих на надання певного рівня сервісу для своїх споживачів за допомогою управління муніципальними ресурсами. Оскільки особливістю муніципальної економіки є її яскраво виражений соціальний характер, то зусиллями органів місцевого самоврядування може ефективно вирішуватися значна частка соціальних проблем у сфері забезпечення житлом, комунальними послугами, послугами у сфері освіти, охорони здоров'я, культури та інших сферах. Економічний зміст муніципального утворення як об'єкта розвитку визначається тим, що, по-перше, воно є основною ланкою територіального господарювання, на рівні якого формуються пропорції між виробництвом (валовим муніципальним продуктом) і соціальним споживанням (кінцевим споживанням), по-друге (завдяки безпосередній близькості до потреб місцевої громади та домінування соціальної компоненти системи), має властивості самоорганізації та інноваційного оновлення [5].

Однак процеси розвитку організаційно-економічних відносин у муніципальних системах одночасно виявили безліч проблем, пов'язаних з недостатністю фінансово-економічної бази, відсутністю чіткого розмежування компетенції між органами влади різних рівнів, браком реальних прав і повноважень у муніципалітетів, асиметрією у рівнях розвитку територій. Отже, перетворення організаційно-економічних відносин у муніципальних системах не є ноу-хау. Ця схема регулювання громадою давно діє в демократичних розвинених країнах, а також у Росії. Зокрема, В.А. Миколенко зазначив, що муніципальна схема регулювання вирішує основні проблеми, які стримують розвиток держави, зокрема [3]:

- ліквідує негативний вплив партій і політиків на життєдіяльність громади;
- ліквідує монопольний вплив міського голови на рішення ради;
- ліквідує монопольний вплив міського голови на кадрові питання;
- ліквідує необхідність виборів депутатів місцевих рад – головних розкрадачів бюджету і майна громади;

- щорічна економія бюджету на 60-65 %, яку можна використати для розвитку громади;
- збільшує роль органів самоорганізації населення (ОСН), керівники яких є членами ради муніципалітету;
- збільшує оперативність прийняття фінансово-господарських та кадрових рішень.

Отже, необхідно комплексно і всебічно вирішувати проблеми стратегічного розвитку території та водночас, тоді як обмеженість ресурсної бази потребує вироблення і застосування органами влади організаційно-економічних методів розвитку. Тому розподіл чинників трансформації організаційно-економічних відносин у муніципальних системах (табл.) на складові є важливою умовою виявлення основних проблем та забезпечення комплексного розвитку загалом.

Табл. Чинники трансформації організаційно-економічних відносин в муніципальних системах

Групи чинників	Складові
<i>Політичні</i>	Здійснення ринкових та адміністративних реформ
	Легітимність влади
	Поляризація політичних симпатій населення
<i>Організаційно-економічні</i>	Сприятлива інвестиційна політика
	Розвиток муніципально-приватного партнерства
	Особливості регулювання муніципальною власністю
	Формування ефективних регіональних і муніципальних цільових комплексних програм
	Рівень розвитку інституційної інфраструктури (ефективність державного і муніципального управління, наявність адміністративного центру та адміністративних структур, сприятливий для населення і суб'єктів господарювання сервіс адміністрації)
	Розвиток інноваційних центрів, технопарків, виставок, конгресів, сфери інформації та телекомунікацій
<i>Фінансові</i>	Обсяг доходів і видатків місцевих бюджетів
	Величина податкового тягаря
	Місцеві податки, стягнення тощо
	Фінансове стимулювання
<i>Соціально-демографічні</i>	Кількість населення
	Чисельність і якість економічно активного населення
	Рівень безробіття, народжуваності, смертності
	Соціальна структура населення
	Рівень соціальної напруженості населення
	Рівень кадрового потенціалу
<i>Просторово-ресурсні</i>	Ресурсна база (земельні ділянки, водні об'єкти, міські ліси тощо)
	Особливості внутрішньомуніципальних зв'язків та просторової організації території (близькість ринків збуту і постачальників, наявність агломерацій, промислових вузлів, центрів, міжгалузевих комплексів, регіональні схеми розміщення продуктивних сил та розселення тощо)

Як видно із табл., важливу роль у трансформації організаційно-економічних відносин муніципальних систем відіграє системне та комплексне

здійснення ринкових та адміністративних реформ, які зачіпають практично всі сторони життя населення, насамперед економічну та соціальну сфери. Таким чином, впливаючи на первинний рівень господарської системи країни – муніципальний, цим самим трансформуючи функціонування економіки загалом.

Визначальними чинниками є особливості регулювання муніципальною власністю та ресурсною базою (земельні ділянки, водні об'єкти, міські ліси тощо), які за раціонального використання є основним джерелом власних доходів міського бюджету та впливають на їхній обсяг. Вагому роль перетворення організаційно-економічних відносин у муніципальних системах на якісно новий рівень відіграє розвиток муніципально-приватного партнерства, тобто формування партнерських відносин між міськими органами влади, бізнесом і громадянським суспільством для ефективнішого функціонування всього господарського процесу міської економіки. Міська економіка безпосередньо залежить від підприємств, які функціонують на його території як муніципальної, так і приватних форм власності. Муніципально-приватне партнерство виступає як форма взаємодії між суб'єктами економічної діяльності на території міста та соціально-економічного розвитку пріоритетних галузей, формування сприятливого інвестиційного клімату для розвитку малого і середнього бізнесу.

У зарубіжних країнах партнерство – це інструмент розвитку міської економіки і формування відносин між муніципальним і приватним секторами економіки з метою підвищення ефективності відтворювальних процесів, як на міському, так і на міжмуніципальному рівнях [1]. Спектр муніципально-приватного партнерства досить широкий у західних країнах, починаючи від системи соціального забезпечення, транспорту, проектів реконструкції та розвитку міста аж до проектів у сфері підвищення кваліфікації та інформаційних технологій. У міру реалізації законодавства місцевого самоврядування в Україні в місцевих органах влади з'явилося більше можливостей не тільки участі у підприємницькому секторі, але і взаємодії з ними для вирішення найбільш проблемних питань міської економіки і залучення інвестицій на територію в такі сфери, як: комунальне та міське господарство, дорожнє благоустрій, транспорт. Загальновідомо, що у науковій літературі виділяють такі основні форми муніципально-приватного партнерства та його особливості [2, 3, 6, 7]:

- приватизація муніципальної власності – укладення контракту між місцевою адміністрацією та підприємницької структурою, створення змішаних компаній за участю місцевої влади і приватного капіталу;
- оренда земельних ділянок і муніципальної власності – міська влада може здавати ділянки землі в оренду для отримання додаткових коштів до бюджету, використання площ для приватного бізнесу;
- договір комерційної концесії – співпраця за відомою світовою практикою, довготерміновою концесією БВЕП (будувати, володіти, експлуатувати і передавати);
- муніципальне замовлення – договірні відносини про надання послуг і робіт між муніципальними органами влади та приватним сектором, здійснення торгів послуг (тендерів);
- кредитні кооперативи, муніципальні банки – об'єднання фізичних осіб з метою кредитування один одного і здійснення підприємницької діяльності на основі взаємних поручництв. Засновниками муніципальних банків є підприємницький сектор і муніципальний орган влади;

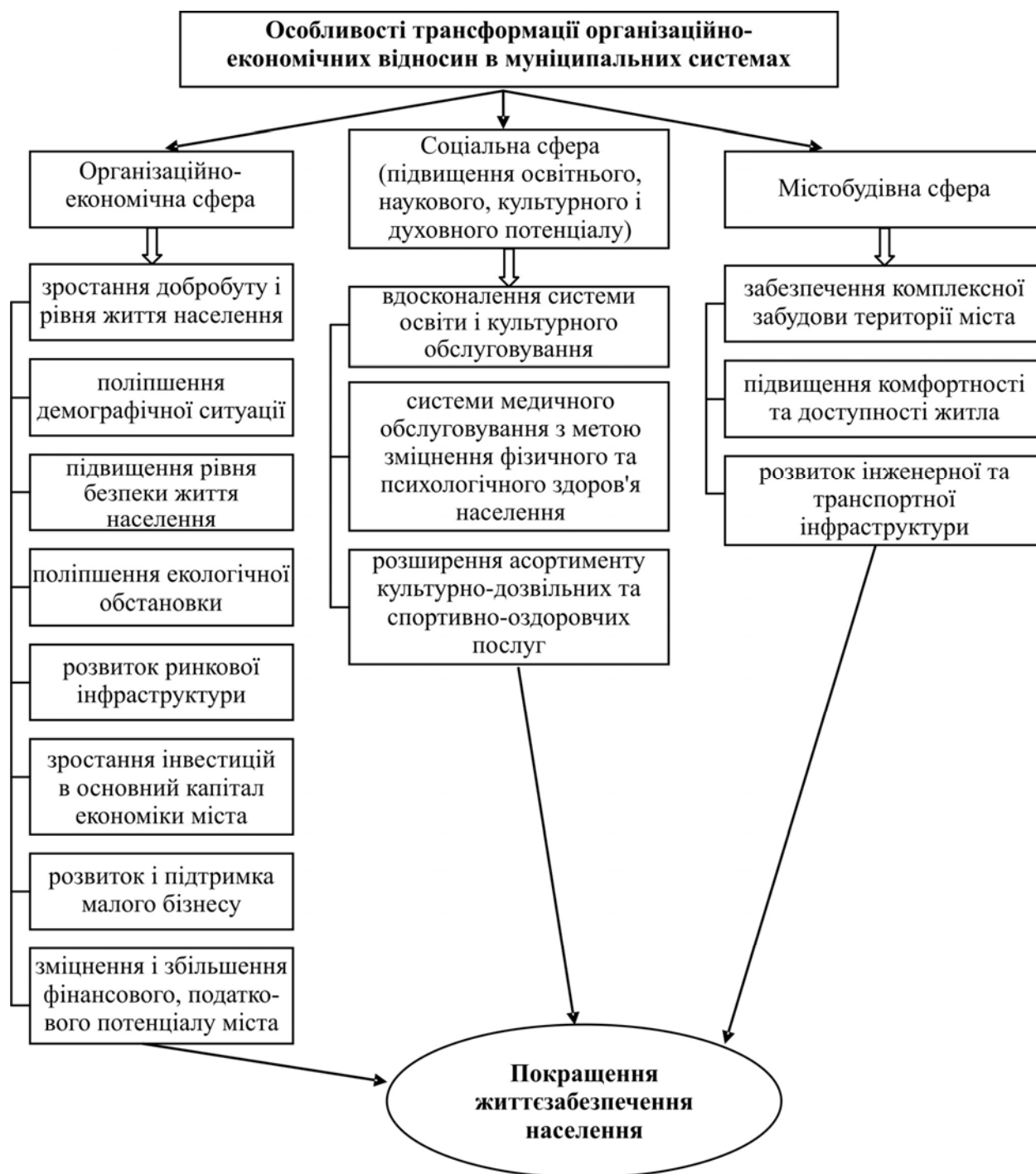

Рис. Особливості трансформації організаційно-економічних відносин у муніципалітетах

- бізнес-інкубатори – автономна установа щодо забезпечення доступу суб'єктів малого підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів, яка дає змогу підвищити активність бізнесу і зміцнити зв'язки між різними секторами економіки;
- промислові кластери – позитиви виробничої структури кластера є ефектом масштабу виробництва, можливістю одночасного виробництва кількох видів продукції та оптимізації виробничо-технологічних процесів;
- субконтрактація – здійснюється на конкурсній основі розміщення замовлень шляхом пошуку виконавців;
- позики місцевих органів влади – облігації, поширювані на відкритому ринку і забезпечувані або всіма доходами міста або майбутніми доходами від експлуатації об'єктів, для створення яких надають позику, або заставними на них;

- фандрайзинг – залучення позабюджетних ресурсів для реалізації некомерційних проектів від зарубіжних меценатів, благодійних фондів та комерційного приватного сектору;
- проектне фінансування – формами кредитування можуть бути: залучення капіталів, проведення інвестором позабалансових кредитів, оптимальне взаємовідношення з комерційними банками та інвестиційними компаніями. Умовою застосування проектного фінансування є забезпечення гарантій зворотності, що задіяні в проекті ресурсів.

Особливості трансформації організаційно-економічних відносин в муніципальних системах представлено на рис.

Таким чином, особливості трансформації організаційно-економічних відносин у муніципальних системах полягають у забезпеченні процесів життєдіяльності людей (виробництво та соціальне споживання, відтворення, підготовка робочої сили, керування реальними поточними процесами життєзабезпечення, насичення внутрішнього ринку товарами та послугами і вихід на зовнішні ринки, формування територіальної інфраструктури, а також підтримка механізмів саморозвитку та самоврядування), а також потребують формування певних пропорцій між виробництвом (валовим муніципальним продуктом) і соціальним споживанням (кінцевим споживанням) тощо. Через те, трансформація організаційно-економічних відносин у муніципальних системах повинна бути спрямована на задоволення потреб населення в різних послугах, ефективне використання муніципальної власності, різних видів ресурсів; комплексний розвиток території загалом.

Література

1. **Абдурахимов Ю.В.** Муниципальная экономика: тенденции и перспективы развития: науч. издательство / Ю.В. Абдурахимов. – Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. ун-та, 2000. – 108 с.
2. **Лазор О.Д.** Місцеве управління: поняття, терміни, визначення / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. – К. : Вид-во "Дакор", 2006. – 352 с.
3. **Салій І.** Українські міста: питання власності і муніципального управління / І. Салій. – К., 2001. – 416 с.
4. **Рой О.М.** Система государственного и муниципального управления / О.М. Рой. – СПб. : Изд-во "Питер", 2003. – 301 с.
5. **Щедрина О.И.** Факторы обеспечения конкурентоспособности и развития инновационного потенциала муниципальных образований / О.И. Щедрина // Исследование социально-экономических и политических ин-тов и процессов : материалы второй Всероссийской заочной конференции. – Киров : Изд-во ВятГТУ, 2009. – С. 21-24.
6. **Wojciechowski E.** Samorząd terytorialny w warunkach gospodarki rynkowej / E. Wojciechowski. – Warszawa : PWN, 1997. – 150.
7. **Gorzym-Wilkowski W.** Zarys ekonomii gminy / W. Gorzym-Wilkowski, A. Miszczuk. – Lublin, 1999. – 254 s.

Сергиенко С.Н. Особенности трансформации организационно-экономических отношений в муниципальных системах

Рассмотрены особенности трансформации организационно-экономических отношений в муниципалитетах. Также проанализированы факторы преобразования организационно-экономических отношений в муниципальных системах, новые направления и проблемы их развития. Установлено, что особенности трансформации организационно-экономических отношений в муниципальных системах заключаются в обеспечении процессов жизнедеятельности людей (производство и социальное потребление, воссоздание, подготовка рабочей силы, управления реальными текущими процессами жизнеобеспечения, насыщения внутреннего рынка товарами и услугами

и выход на внешние рынки, формирование территориальной инфраструктуры, а также поддержка механизмов саморазвития и самоуправления), а также требуют формирования определенных пропорций между производством (валовым муниципальным продуктом) и социальным потреблением (конечным потреблением) и тому подобное.

Ключевые слова: муниципальная система, муниципальное образование, организационно-экономическое развитие, муниципально-частное партнерство.

Sergienko S.M. Features of organizational transformation and economic relations in municipal systems

The features of organizational transformation and economic relations in the communities are discussed in the article. Also the factors of organizational transformation and economic relations in municipal systems, new directions and problems of development are analyzed. It is set that the features of transformation of organizationally economic relations in the municipal systems consist in providing of processes of vital functions of people (production and social consumption, recreation, preparation of labour force, management of life-support, internal market saturation, the real current processes by commodities and services and going into oversea markets, forming of territorial infrastructure, and also support of mechanisms of samorozvitku and self-government), and also formings of certain proportions require between a production (by a gross municipal product) and social consumption (by an eventual consumption) and others like that.

Keywords: municipal system, municipal formation, organizational and economic development, municipal and private partnership.

УДК [338.45:304]:331.5

Инж. Л.Й. Ситар – Институт региональных исследований НАН Украины, м. Львов

ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ КУЛЬТУРИ

Проаналізовано кадрові проблеми закладів культурної сфери, заходи щодо підвищення оплати праці, пенсійного забезпечення працівників культури, підвищення його соціального статусу. Сформульовано заходи активного державного впливу на якісне відтворення наукового кадрового потенціалу. Встановлено, що намагання "зберегти" традиційну культуру не матиме успіху, якщо її головний носій не бачитиме в цьому життєвої потреби. Вирізнятись етнічними особливостями стає щоразу менш престижно, деколи це навіть вважають нижчим, ніж "прогресивна" нав'язана глобальна культура. Тому важливим заходом є виконання роз'яснювальної роботи серед населення стосовно ролі етнокультури для мешканців України.

Ключові слова: культура, сфера культури, працівники культури, забезпечення науковими кадрами.

Україна з проголошенням незалежності стала на шлях розбудови демократичної, правової держави, створення громадянського суспільства з високими гуманістичними цінностями. Культура відіграє важливу роль у цих процесах, яка є потужним засобом консолідації суспільства, відновлення історичної пам'яті, утвердження національної самосвідомості й патріотизму, зміцнення міжнаціонального миру та злагоди. За допомогою культури формується активний, творчий інтелект і висока духовність особистості, інтелектуальний потенціал народу, що є головною умовою виходу суспільства на нові рівні цивілізації.

Світовий досвід переконливо свідчить, що ті держави, які в найскладніші кризові періоди свого розвитку проводили зважену, послідовну політику у сфері культури, у найкоротші терміни, з мінімальними витратами досягали значних успіхів у проведенні економічних, політичних і соціальних реформ